

"Uluslararası Sanat Dünyası ve Bu Dünyanın Dışarıda Bıraktıkları Üzerine Bir Kahve Sohbeti", İstanbul Bienali'nin başlangıcında İstanbul'da (23 Eylül) ve sonunda Londra'da (11 Kasım) gerçekleştirilecek iki ayrı semineri kapsıyor. Etkinlik, sanatın üretildiği kültürel, iktisadi ve siyasal koşullara ve daha da önemlisi sanatın/kültürün uluslararası bir bağlam içinde nasıl dolaşıma girdiği konusuna yakından bakmayı amaçlıyor. Seminerin ortaya koymak istediği soru şu: Uluslararası Sanat Çevresi'ne dahil olmanın ve onun dışında kalmanın koşulları nasıl belirleniyor?

Kahvehanenin tarihine giriş: söylemsel bir model - Mark Ellis

Mark Ellis, Londra Üniversitesi Queen Mary & Westfield College'da ders vermektedir.

Sohbete Giriş - Zeynep Helik

Açılış niteliğindeki bu konuşma Türkiye'deki sanatsal üretimin içerdiği güncel eğilimleri, iki farklı paradigmaya, Şarkiyatçılık ve modernliğe dayanarak, tarihsel bir bağlam içine yerleştirmeyi amaçlıyor. Büyük ölçüde 'küresel' tüketim kültürünün talepleri tarafından biçimlendirilen bugünkü ortamı daha derin bir biçimde anlamak üzere, Şarkiyatçılığın on dokuzuncu yüzyıl süresince benimsenişi ve reddedilişi, ve modernlikle olan tuhaf ilişkisi ele alınıyor. Ayrıca yakın dönemde ortaya konmuş olan kuramsal söylemin yarattığı etkiler, bu söylemin günümüzdeki sanat pazarına yaptığı katkı bağlamında sorgulanıyor ve geçmişteki düşünüş biçimleriyle olan ilişkisi serimleniyor.

Zeynep Helik, New Jersey Institute of Technology'de mimarlık tarihi konusunda öğretim görevlisi olarak çalışıyor. Yayımlandığı çalışmalarda kültürlerarasılık ve sömürgecilik gibi konuları kentsel tasarım, mimari ve sanat gibi alanlar üzerinden tartışıyor. Son kitabı "Kentsel Biçimler ve Sömürge'deki Karşılaşmalar: Fransız Yönetimi Altındaki Cezayir" (1997) başlığını taşıyor.

Kahve-Society tarafından düzenlenen ilk sohbet:

Modernliğin 'nesne'si: dolaşımı ve sahiplenilişi - Meltem Ahıska

"Modern olmak" ne demek? Türkiye'de modernlik sürekli olarak 'ulusal' bir proje biçiminde algılanmış olsa da, 'Batı modernliği' ile karşılaştırıldığında sözkonusu projenin başarıya ulaşamadığı söylenebilir. Tarihsel olarak süreklilik kazanmış ve erk açlığıyla koşullanmış bu karşılaştırma Türk modernliğinin temel niteliklerinden biri haline gelmiştir. Türk kimliğini tanımlamaya, inşa etmeye ve çerçevelemeye yönelik her türlü girişim hayal edilmiş bir Batı-lılığa yapılan gönderme tarafından, Batılı bakış için, biçimlendirilmiştir -bunu Garbiyatçı düşünme olarak tanımlıyorum. Bu düşünme, sömürgeci ve emperyal geçmişi içinde modernlik konusunda bir 'model'i dayatmış olan ve yetersiz kalan kopyaları karşısında kendini sürekli yeniden üreten Batı ile karşılaşmanın sonucunda kurulmuştur. Garbiyatçı düşünmenin uzamsal ve süremsel özelliklerini ve bu çerçevede inşa edilmiş olan öznellikleri ele almayı, ve Şarkiyatçılığın ve Garbiyatçılığın birbiri içine geçen tarihleri içinde, kendini modernliğin şeyleştirilmesi karşısında konumlandırarak farklı modernlik olasılıkları üzerine düşünmeyi amaçlıyorum.

Meltem Ahıska Boğaziçi Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nde, teknoloji ve toplum, toplumsal kuram gibi dersler vermektedir. 'Akıntıya Karşı', 'Zemin', 'Pazartesi' gibi dergilerin kurulmasına katılmış ve editörlüğünü üstlemiştir. Halen 'Defter' dergisinin yayın kurulunda yer almaktadır.

Türkiye ve Batı - Kevin Robbins

Bu sunum Osmanlı/Türk kültürü ve Batı arasındaki çapraşık ilişkiyi ele alacaktır. Sözkonusu ilişkinin iki kültüre de zarar veren karşılıklı bir mitolojileştirmeyi içerdiği açıktır. İki taraf da diğer kültür üzerine geliştirdiği düşlemlerin acısını farklı ve çapraşık biçimlerde çekmiştir -belki Avrupa bu acının nedenlerinin daha az farkındadır. Pekiyi, Avrupa ve Türkiye arasındaki ilişkinin saplandığı çıkmazdan kurtulmak nasıl mümkün

olabilir? Ortaya konması gereken asıl soru budur. İleriye doğru bir açılım olası mıdır? İşaret etmek istediğim şey, 'hayali cemaat' fikrine, aidiyeti ve dahil etme/dışlama ilkesini yoğun biçimde vurgulayan düşünme biçimlerine yönelik köklü bir eleştirinin gerekliliğidir.

Kevin Robins Goldsmiths College, University of London'da, Medya ve İletişim Bölümü'nde öğretim görevlisidir. Çalışmaları küreselleşmenin, özellikle medya üzerindeki sonuçları ve kültürel kimlikler üzerinde yoğunlaşmıştır. Türkiye ile yakından ilgilenmektedir. "Teknokültür Zamanı"nın (Frank Webster ile birlikte, 1999) yazarıdır. "Britanya'daki Kültür Araştırmaları" başlıklı kitabın editörlüğünü (David Morley ile birlikte, 2001) üstlenmiştir.

Sızlanmanın Nesi Var? - Erden Kosova

Türkiye'deki güncel sanat üretimine bakıldığında siyasallığın öne çıktığı bir tavrın varlığı sezilebilir. Bu siyasallık içinde, Batı/Avrupa/AB ile Türkiye arasındaki gerilim de Türkiyeli sanatçılar tarafından ele alınmıştır. Gerilimi modern-öncesi bir düşmanlık üzerinden işliyor olmalarından dolayı sözkonusu edilecek yapıtların, on dokuzuncu yüzyıldaki sömürü hareketlerini sorunsallaştıran sömürge-sonrası kuramdan farklılaştıkları görülür. Bhabha'nın başvurduğu 'geç kalmışlık' kavramı kimi sanatçıların işlerini okumakta yardımcı olabilmektedir. Ama bu gecikme nosyonu kültürel karşılaştırmadan çok, büyük oranda kişisel düzlem üzerinde, sanatçının kimliği dolayısıyla, kişisel altyapıdaki boşluklar konu alınarak tartışılır. Kimi sanatçıların tercih ettiği bir diğer yaklaşımda ise Batı ve Türkiye arasında kurulan indirgeyici ikilikten kaçınmak üzere ironik stratejilerin izlendiği görülür.

Erden Kosova Goldsmiths College, University of London'da görsel kültür kuramı programındaki doktora çalışmasını sürdürmektedir. İstanbul'da güncel sanat ve yapısalcılık-sonrası anarkizm alanlarında yayın yapan kimi dergilerde çalışmıştır.

Autograph tarafından düzenlenen ikinci sohbet

Aynadaki Yansımalarında Bienaller - Ann Huber-Sigwart

Bu konuşma büyük ölçekli uluslararası sanat sergilerinin yapısı ile sanatın pazarlanması arasındaki sorunlu ilişkiye işaret etmek üzere, Bienallerin bıraktığı mirası sorunsallaştıracaktır. Kültürel edimlerin uluslararası düzeyde sunumu ya da yeniden sunumu düşüncesi geçmişte yatan sorunlu bir gerilimi de açığa çıkarmaktadır. Sömürge sonrası olarak nitelenen bir ortamda, bir tür 'ulusötesi sergi sanatı'na verilen desteğin arkasındaki çıkar bağları, şüphe uyandırmaktadır. Benim sormak istediğim şudur: ulusal ve uluslararası sanatın sunumunu yeni bir bakış açısıyla yeniden düşünmek olası mıdır? yoksa uluslararası sanat sergileri batı düşüncesinin tarihini biçimlendiren dizgeyle girilen bir işbirliği üzerine mi temellenmektedir?

Ann Huber-Sigwart bugünlerde yaşadığı Bern'de sanat eleştirmeni, küratör ve yazar olarak çalışmaktadır. Londra'daki Middlesex Üniversite'sinde sürdürdüğü doktora çalışmasında büyük ölçekli uluslararası sanat sergilerini kültürel alışveriş ve ulusal temsil gibi konulara başvurarak incelemektedir.

Karşılıklı Gerçekler, Yazgıların Haritalarını Yeniden Çıkartmak - Hüseyin Alptekin

'Deniz Fili Seyahat Acentası' Jules Verne'in Karadeniz üzerine yazdığı bir roman üzerine temellenmiş bir proje. Etkinliği Karadeniz'in etrafını dolaşan düşlemsel bir rotanın izlenmesi olarak özetlemek mümkün. Proje, sanatçıların (film üretkenler, müzisyenler, yazarlar ve de görsellikle uğraşan sanatçılar) bineceği ve yüzen bir laboratuvar işlevini görecek olan bir gemi üzerinde gerçekleşecek. Farklı topografilere ve yöresel gerçekliklere ilişkin 'diğer' bir haritayı örnekleyen bir deneyim olacak. Farklı ontolojilerin güncel sanat ve külterde birlikte varolabileceğine ve yaşayabileceğine inanıyoruz. Balkanların, Karadeniz'in ve Avrasya'nın odak noktası olarak işlerliğini sürdüren İstanbul kenti, yerel sanatçı ve girişimlerin alışverişi ve dayanışması aracılığıyla küresel ağlardan ve medyadan farklı anlamlar çıkarabilme ve bunları etrafa yayabilme vaadini bize sunmakta.

Yazar ve sanatçı Hüseyin Alptekin Bilgi Üniversitesi'nde öğretim görevlisi olarak çalışmakta. Avrupa'da düzenlenen çok sayıda sempozyuma katılmış olan Alptekin'in çalışmalarının gösterildiği uluslararası sergiler arasında 4. İstanbul Bienali ve 24. Sao Paolo Bienali bulunuyor.

- Vasıf Kortun

Londra ve İstanbul'daki iktisadi koşullar birbirine neredeyse taban tabana zıt bir görünüm sergiliyor (özellikle bugünlerde); bunun yanında iki kent, küresel sanat pazarları bağlamında, dahil olmanın ve dışarıda bırakılmanın kimi koşullarına birlikte işaret etmekte. Türkiye halen aşırı biçimde korunmuş ve yalıtılmış bir mekân olarak durmakta ve benim üzerinde durmak istediğim konu yürürlükteki çeşitli filtre mekanizmalarının yoksunlaşmaya yönelik bir süreci üretiyor olmaları. Buna ek olarak, tarihsel amneziye ve Radikal Sanatın imkânsızlığına işaret etmek üzere, Türkiye'deki iktisadi, kültürel ve siyasal gelişimler karşısındaki sanatsal üretime dair tarihin izini sürmeye çalışacağım.

Vasıf Kortun 2001 Eylül'ünde açılacak olan İstanbul'daki ilk güncel sanat müzesinin kurucu yöneticisidir. Osmanlı Bankası Güncel Sanat Merkezi'nin de yöneticiliğini sürdürmektedir. Yazar, eleştirmen ve küratör olarak çalışmalarına devam eden Kortun, 1992 yılında düzenlenen İstanbul Bienalinin genel küratörlüğünü ve Bard College, Küratöryel Araştırmalar Merkezi Müzesi'nin yöneticiliğini de üstlenmişti.

Etkinlik süresince içecek servisi yapılacaktır. Dinleyicilerin tartışmaya katılması amaçlanmaktadır. Etkinliğin ardından bir e-kitap da yayınlanacaktır. Daha fazla ayrıntı için <http://www.kahve-house/society/conversations/> adresine bakabilirsiniz.

23 Eylül 2001, 10:00

İstanbul

11 Kasım 2001, 10:00

Conway Hall, Red Lion Square, Holborn, London WC1

Yer ayırtmak üzere 0 (00 44) 207 732 0825'e telefon ediniz ya da society@kahve-house.com adresine e-posta ile ulaşınız.